

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗБУДОВИ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТ І ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

М. А. Слатвінський

Кандидат економічних наук, доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Значення та роль міст, особливо великих, у зв'язку з урбанізацією значно зростає в економіці країни. Саме великі міста є фінансовими та інвестиційними осередками економічного розвитку країни.

Основним індикатором належного рівня соціально-економічного розвитку міст є добробут їх мешканців. Одним із індексів, що дозволяє оцінити його є індекс добробуту міст (The City Prosperity Index), розроблений UN-Habitat [5], в основу розрахунку якого покладено ряд агрегованих показників, розподілених на п'ять груп, серед яких вагоме місце займає стан інфраструктури. Окрім розробників методик оцінки рівня розвитку міст особливе місце відводять стану комунальної та виробничої інфраструктури і окремі науковці [1; 4].

Роль інфраструктури в розвитку економіки міста обумовлюється, з однієї сторони, її значенням для розміщення продуктивних сил, територіального поділу праці, з іншої – для залучення інвестиційних ресурсів, а відтак і стимулювання економічного зростання.

Помітне місце на сучасній економічній карті України посідає м. Вінниця, яке є одним із перших міст, що почало займатися власним просторовим розвитком та реалізацією інфраструктурних проєктів. Так, за 2015-2017 рр. на території міста створено два індустріальні парки: «Вінницький індустріальний парк» та Індустріальний парк «Вінницький кластер холодильного машинобудування», а також створено КП «Вінницький муніципальний центр інновацій», діяльність яких серед іншого спрямовується на розвиток об'єктів інфраструктури, підтримки підприємництва та інновацій.

Одним із підтверджень зусиль в обраному напрямі стали високі інвестиційні рейтинги м. Вінниця: в 2017 році ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг» підвищило рівень інвестиційної привабливості міста до рівня «invA+»; незалежне рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» підтвердило рівень інвестиційної привабливості на рівні «uaINV4+»; згідно даних ТОВ «Рейтингове агентство «Євро-Рейтинг», місто є одним із лідерів рейтингу інвестиційної ефективності міст.

Водночас аналіз інвестиційної діяльності за даними Головного управління статистики у Вінницькій області свідчить, що впродовж 2015-2017 рр. по місту в цілому спостерігалась незначна позитивна динаміка обсягів капітальних інвестицій (в межах від 3,07 до 3,13 млрд грн), при цьому головним джерелом їх фінансування були і залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно майже 76% загального обсягу.

Впродовж розглянутого періоду спостерігалась тенденція до зростання щорічних надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку м. Вінниці. В

2017 р. приріст по відношенню до попереднього періоду становив 103,8 %. Станом на I півріччя 2017 р. загальний обсяг з початку інвестування в місті склав 100,4 млн дол. США, так і не досягнувши показника 2014 р. в обсязі млн дол. США.

На основі даних статистичних показників та необхідності подальшого підвищення інвестиційного потенціалу міста можна зробити висновок, що поточний період характеризується відчутною нестачею фінансових ресурсів.

За приблизними розрахунками потреба на реалізацію важливих інфраструктурних проектів в м. Вінниця становить близько 9 млрд грн, тоді як дохідна і видаткова частини міського бюджету на 2017 р. – 3,8 млрд грн, а бюджет розвитку – 0,76 млрд грн. Схожою є ситуація і у інших великих містах України, крім м. Київ, в якому з огляду на столичний статус, надходження до бюджету в 2017 р. були значно вищими (в 2017 р. – 38,2 млрд грн), однак і потреби на розбудову інфраструктури є вищими.

Цілком зрозуміло, що за існуючого характеру наповнення дохідної частини місцевих бюджетів фінансувати модернізацію наявної та будівництво нової інфраструктури лише за бюджетні кошти неможливо. Це вимагає впровадження альтернативних схем залучення фінансування з інших джерел, як наприклад, залучення приватних інвестицій на основі державно-приватного партнерства, фінансування міжнародних організацій тощо. Зокрема, автори Програми сприяння залучення інвестицій у місто Вінницю на 2018-2020 роки [2] також акцентували увагу на необхідності їх використання.

Значний інтерес до схем державно-приватного партнерства, які дозволяють залучити додаткові кошти для великих інфраструктурних проектів, потребує моделі, згідно якої приватний інвестор може вкладати кошти як у створення промислових об'єктів, так і в розвиток інфраструктури [3]. При цьому повернення інвестицій відбувається не тільки за рахунок надання платних послуг, а й майбутніх доходів або економії коштів бюджету.

Одним із ключових критеріїв успішного впровадження ДПП в інвестиційній сфері є суспільна та бюджетна ефективність проектів, що досягається вкладенням державою бюджетних коштів в розвиток інфраструктури, тоді як приватний капітал вкладається в створення промислових об'єктів на території регіону, що в сукупності формує в майбутньому грошові надходження до бюджету відповідного рівня, які покривають попередньо здійснені видатки з бюджету. Однак використання такого підходу обмежується обсягами бюджетних коштів, що можуть бути вкладені в розвиток інфраструктури.

З огляду на це перспективним є започаткований в Україні перехід від патерналістської моделі міжбюджетних відносин до внутрішньоорієнтованої моделі соціально-економічного розвитку територіальних громад [4], в межах якого все ж залишається актуальним нарощення обсягів бюджетних видатків інвестиційного характеру, в тому числі, шляхом оптимізації механізмів наповнення і використання коштів Державного фонду регіонального розвитку.

Таким чином, крім визначення напрямів вивільнення обмежених обсягів бюджетних коштів, загальною тенденцією проведеного дослідження є

встановлення необхідності у впровадженні партнерських засад у процес фінансування розбудови інфраструктури великих та середніх міст: як отримання фінансування від міжнародних організацій, так і розвиток державно-приватного партнерства – організацію партнерства між місцевими органами влади та власниками приватного капіталу. Зазначене може надавати ряд переваг, перелік і обсяги яких залежатимуть від застосованої моделі партнерства, що в загальному дозволить переносити видатки місцевого бюджету на фінансування капітальних інвестицій на майбутні періоди; забезпечить економію бюджетних коштів шляхом відмови від вкладення капітальних інвестицій на основі передачі приватному інвестору прав на комерційне використання об'єкта до моменту окупності; формувати позабюджетні механізми забезпечення зобов'язань державного замовника перед інвесторами в межах партнерства.

Список використаних джерел:

1. Буряченко А. Світовий досвід фінансування розвитку інфраструктури міст / А. Буряченко, Л. Гераймович // Міжнародна економічна політика. – 2014. – № 1(20). – С. 105–128.
2. Програма сприяння залучення інвестицій у місто Вінницю на 2018-2020 роки / Вінницька міська рада. – Вінниця, 2017. – 82 с.
3. Слатвінський М. А. Державно-приватне партнерство як інструмент регіональної інвестиційної політики / М. А. Слатвінський // Економіка України в умовах євроінтеграції: виклики та перспективи розвитку : матер. І Всеукр. наук.-практ. конф., 19 квітня 2018 р., м. Умань / за ред. д. е. н., проф. О. Г. Чирви. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – С. 179-182.
4. Сторонянська І. З. Фінансове забезпечення розвитку територіальних громад у контексті адміністративно-територіальної реформи / І. З. Сторонянська, А. О. Пелехатий // Регіональна економіка. – 2014. – № 3. – С. 228-238
5. UN-Habitat (2017). Global CPI Database 2016. – New York, USA.

РОЛЬ ЛОГІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Л.В. Слюсарєва

Кандидат економічних наук, доцент

Університет державної фіскальної служби України

Україна є світовим постачальником харчових продуктів та провідним експортером сільськогосподарської продукції, відіграючи важливу роль у забезпеченні безпеки продуктів харчування у світі. Розвиток продовольчого ринку пов'язаний з удосконаленням взаємовідносин між його учасниками, розробкою раціональних схем товароруку та вибором оптимальних видів